BESCHOUWING VAN HET OP DEN 25N OCTOBER 1858, AAN DE TWEEDE...

Adriaan David Gon Netscher

AFSCHAFFING

DER

SLAVERNIJ IN SURINAME.

Boekdrukkerij GEBROEDERS BELINFANTE,
's Gravenhage.

BESCHOUWING

VAN HET

OP DEN 25ᴺ OCTOBER 1858, AAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL VOORGESTELD ONTWERP VAN WET

TER AFSCHAFFING DER SLAVERNIJ IN SURINAME,

VOORNAMELIJK TER AANWIJZING DER NOODZAKELIJKHEID OM EENE GELIJKTIJDIGE EN VOLDOENDE IMMIGRATIE DOOR WETSBEPALINGEN MOGELIJK TE MAKEN EN TE VERZEKEREN,

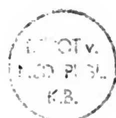
DOOR

A. D. VAN DER GON NETSCHER.

DECEMBER 1858.

'SGRAVENHAGE,
GEBROEDERS BELINFANTE.

1859.

INLEIDING.

La critique est aisée,
Mais l'art est difficile.

Zoo ooit de ondervinding, de juistheid van dit spreekwoord bewees, dan deed zij het in de behandeling van het veel omvattende en moeijelijke vraagstuk, hoe op de minst schadelijke wijze de slavernij in onze West-Indiën af te schaffen, zonder bestaande en erkende regten te krenken.

Door mannen van veelzijdige kennis en langdurige ervaring in de staathuishoudkunde onzer Koloniën, werd er over deze zaak gedacht en geschreven, en het aantal, voornamelijk in de middelen van uitvoering, verschillende plannen en ontwerpen van wet, sedert de laatste

jaren door den druk bekend gemaakt, getuigt evenzeer van de moeijelijkheid om de kolonie, bij afschaffing der slavernij, voor schokken en achteruitgang te bewaren, als van de onmogelijkheid om daarbij aanzienlijke uitgaven te vermijden, terwijl dezelve meer of min uitvoerbaar, billijk en belovend voor de toekomst zijn, naarmate de daarbij leidende beginselen in overeenkomst zijn met de nimmer wederlegde waarheid, dat, indien er onregt gepleegd is, het geschiedde onder bescherming en volgens de bepalingen der wetten van den Staat; dat de voordeelen, daaruit voortgevloeid, door de geheele Natie *direct* of *indirect* zijn gedeeld, en dat dus de veelsoortige bezwaren, uit de verpligting tot afschaffing voortvloeijende, zooveel mogelijk door de geheele Natie behooren gedragen te worden.

Wagen wij het nu, niettegenstaande onze overtuiging van het moeijelijke der zaak, de pen weder op te vatten, ter openbaarmaking van ons gevoelen omtrent de nieuw aangeboden wetsontwerpen, zoo is dit niet uit zucht tot kritiek, of omdat wij ons de beslissing willen aanmatigen, omtrent de verschillende zienswijze en het werk van zoo vele kundige en hooggeplaatste personen, maar ten einde nogmaals te herinneren, dat de afschaffing van de slavernij, zonder *voldoende voorzorgen* tot

behoud der oude en ter aanschaffing van nieuwe werkkrachten, den ondergang der Kolonie zal naar zich slepen, en aan te toonen, dat het tegenwoordige voorstel van wet, hoe veel goeds ook bevattende, daarin te kort schiet, en dus, naar ons inzien, voornamelijk daarom, niet zonder wijziging behoort aangenomen te worden.

Ware het niet in ons Vaderland eene algemeen gehuldigde stelling, dat alleen door wrijving van denkbeelden en toepassing der ondervinding, eene goede regeling van gewigtige staatszaken denkbaar is, en dat het dus, als pligt en voorregt van ieder burger, vrijstaat om, zonder verdere reden of verschooning, zich de openbare beoordeeling daarvan te veroorloven, dan zou toch het goede doel, waarnaar wij hier belangeloos streven, voldoende zijn; maar bovendien zijn wij in onze pogingen, om de ondervinding tot nut te doen strekken, op vleijende wijze aangemoedigd door de van vele zijden in dagbladen en door zaakkundigen schriftelijk te kennen gegeven goedkeuring over het doel en de practische waarde onzer Bijdrage, en niet het minst door de vereerende en zeer gewaardeerde erkenning van den invloed der daarin geuite gevoelens, op sommige der in deze wet voorgestelde maatregelen, en van het vertrouwen op de onpartijdigheid en belangloosheid onzer

inzigten en voorstellen (zie pag. 13 der bij de wet behoorende Memorie van Toelichting).

Wij nemen dus de vrijheid, deze Beschouwing met den meesten eerbied aan de Regering en de Staten-Generaal ter overweging aan te bieden, overtuigd dat daarvan, in zulke handen, het best gebruik tot nut der zaak gemaakt zal worden.

Den 25 Oct. 1858 zijn in naam des Konings den Staten-Generaal ter overweging aangeboden, drie ontwerpen van wet, ter afschaffing der slavernij in West-Indië.

De daarbij behoorende door den Minister van Staat, Minister van Koloniën, onderteekende Memorie van Toelichting, vangt aan met de herinnering aan de verklaring, door het tegenwoordig Kabinet bij zijne optreding gedaan, dat de door Christendom en menschelijkheid gevorderde afschaffing der slavernij in onze West-Indische Koloniën behoort onder de onderwerpen, welker behartiging en afdoening het zich ter taak stelt, onder bijvoeging, dat over de vraag, op welke wijze die afschaffing met der daad aan die eischen voldoen zal, door het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal meer licht was opgedaagd en dat het daartoe betrekkelijke wetsontwerp belangrijke wijzigingen zou moeten ondergaan.

Verder dat, om vele goede en dringende redenen, deze gewigtige maatregel niet langer mag uitgesteld worden, en dat het naauwgezet onderzoek, door het opgetreden hoofd van het Departement van Koloniën ingesteld, en de overwegingen, welke het gevolg daarvan zijn geweest, hebben geleid tot het verlaten van

het toen aanhangig wetsvoorstel en het ontwerpen van nieuwe op gewijzigde grondslagen.

Het hier bedoelde verlaten wetsvoorstel is dat, hetwelk den 27 Julij 1857 in naam des Konings door den toenmaligen Minister van Koloniën, werd aangeboden, en waaromtrent wij, overeenkomstig het ons te kennen gegeven verlangen, in November 1857, onze bedenkingen en door statistieke opgaven gesteunde Beschouwing dien Minister mededeelden. Het verslag der overwegingen in de afdeelingen der Tweede Kamer, hetwelk kort daarna bekend werd, bewijst dat vele der bezwaren, welke daartegen door ons geopperd werden, ook aldaar ontstonden.

Door de aftreding van het kabinet ontviel dien Minister echter de gelegenheid, om zijne voorstellen en zienswijze verder te verdedigen en toe te lichten, en welligt gewijzigd naar latere informatiën weder aan te bieden, en in April van dit jaar maakten wij onze, op ondervinding gegronde inzigten, benevens een beknopt overzigt van sterk sprekende, maar weinig of niet bekende uitkomsten der emancipatie in Britsch Guiana, ten algemeenen nutte openbaar, met aanbieding van een voorstel tot wijziging en aanvulling der toen nog aanhangige wet, ter overweging aan de Regering en Staten-Generaal, onder den titel van:

«*Bijdrage, ter aanwijzing van de grondslagen, waarop de afschaffing der slavernij in Suriname dient gevestigd te worden.*»

In hoeverre de denkbeelden, daarin ontwikkeld en de voorstellen daarbij in schets overgelegd, door de Volksvertegenwoordigers bij de overweging van het *tegenwoordig* wetsontwerp in aanmerking genomen zullen worden, zal de ondervinding leeren; intusschen willen wij, vóór

dat dit welligt laatste oordeel wordt uitgesproken, de taak vervolgen die wij ons zelve oplegden, ten einde, zoo mogelijk, het verval der schoone kolonie Suriname te voorkomen, welke, zoo als wij reeds in onze *Bijdrage* trachtten te bewijzen, op de vrijverklaring volgen moet, wanneer daarbij niet *gelijktijdig* de grondslagen worden vastgesteld, waarop, onder Gouvernements leiding en toevoorzigt, de invoer van immigranten moet plaats hebben.

Hoezeer het nu ook in het belang van Suriname en voor het welzijn der geheele bevolking aldaar te betreuren is, dat tusschen de beide laatste voorstellen van wet al weder vijftien maanden verloopen zijn, zoo blijkt toch tot genoegen van allen die belang in de zaak stellen, dat die tijd niet zonder nut voor de overweging en meer en meer juiste beoordeeling der zaak verloren ging, en dat de Regering van de veelzijds, voornamelijk door vroegere wetsontwerpen uitgelokte, bezwaren, tegenwerpingen en voorstellen een goed gebruik gemaakt heeft, daar er geen spraak meer is van terugbetaling van den onteigeningsprijs door de vrijgemaakten, noch van landelijke gemeenten en gilden, noch van algemeene onteigening van gronden, en daar het toevoorzigt van Staatswege, in overeenkomst met ons voorstel, op een bepaald aantal jaren is gesteld, terwijl tot voldoening voor onzen arbeid, tusschen de nu aangeboden wet en onze voorstellen, de meeste overeenkomst in de hoofddenkbeelden bestaat, hoezeer die dan ook, door weglating en verandering van bepalingen omtrent de middelen van uitvoering, in vele opzigten van elkander verschillen, tot bewijs waarvan, zoowel als ter verduidelijking dezer Beschouwing, wij de hoofddenkbeelden of beginselen resumeren, welke aan de nu voorgestelde wet en onze voorstellen tot grondslag dienen.

Eerste hoofddenkbeeld.

Dadelijke vrijverklaring met billijke schadeloosstelling aan de eigenaren der vrij te maken slaven.

Tweede hoofddenkbeeld.

Toevoorzigt van Staatswege gedurende tien of twaalf jaren na de afschaffing der slavernij, voornamelijk met het doel, om de vrijgemaakten, onder jaarlijksche overeenkomsten met meesters en op plantages, naar hunne keuze, tegen billijk loon, huisvesting, enz., zoo veel mogelijk tot geregelden arbeid te houden, en daardoor, rust, welvaart en zedelijke verbetering onder hen mogelijk te maken en te bevorderen, en de kolonie voor dadelijken ondergang te behoeden.

Derde hoofddenkbeeld.

Immigratie, ter aanvulling van het minder ingespannen werk der van slavernij ontheven bevolking, onmisbaar tot instandhouding der kolonie, en hoogst wenschelijk, om aan deze de ontwikkeling te geven waarvoor zij door uitgestrektheid, productief vermogen, voordeelige gelegenheid van verscheping en nabijheid van het Vaderland, zoo uitmuntend geschikt en vatbaar is.

Zien wij nu in opvolging dezer hoofddenkbeelden of beginselen hoe de voorgestelde, *geheel nieuwe middelen van uitvoering* zullen werken, en wat het gevolg zijn zal der weglating van verschillende bepalingen en voorzieningen, welke van vroegere voorstellen een gedeelte uitmaakten, zoo veel mogelijk vermijdende, om aan maatregelen van uitvoering een te groot belang te

hechten, of bij wet te willen vaststellen wat aan het uitvoerend bewind moet overgelaten worden.

Eerste hoofddenkbeeld.

In verband hiermede vonden wij als geheel nieuwe middelen van uitvoering in dit wetsvoorstel aangenomen:

1°. De onteigening der gronden en plantages, *al of niet*, naar verkiezing der eigenaren, tegen eene bepaalde, door den Staat te betalen schadeloosstelling;

2°. Betaling der toegekende schadeloosstelling voor een derde in geld en voor twee derden in aandeelen eener te Paramaribo op te rigten Bank, het hoofddoel waarvan is, behoud van kapitaal in de Kolonie tot bevordering van immigratie en industriële ondernemingen.

Wij willen geen gevoelen uiten omtrent de termen waarop, volgens het ontwerp van wet, de gronden en plantages, des verlangd, door den Staat zouden overgenomen worden, als zijnde eene quaestie, waaromtrent belanghebbenden zich meer eigenaardig kunnen en zullen doen hooren; maar gevoelen ons gedrongen om te doen opmerken van hoe veel belang deze waarlijk met veel oordeel gekozen schikking voor het algemeene welzijn en de toekomst der kolonie wezen kan.

Hoe gewaagd het ook is den loop der gebeurtenissen te willen voorspellen en daarop maatregelen van gewigt vast te stellen, zoo laat het zich toch aanzien, dat in dit geval de bezwaren, welke voor de schatkist kunnen ontstaan, door de beoogde en zeer waarschijnlijke voordeelen ver overtroffen zullen worden; want, voor zoo ver de plantages in handen van particulieren blijven, zal het tot voordeelige instandhouding daarvan voldoende zijn, om hen, onder leiding en medewerking van het bestuur, de aanvulling van de ontbrekende

werkkrachten mogelijk te maken, terwijl, tot instandhouding en ontwikkeling der plantages, welke staatseigendom worden, de meest geschikte immigranten en kolonisten van tusschen de keerkringen gelegene gewesten van regeringswege aangevoerd kunnen worden, ten einde dezelve, na aanvulling der ontbrekende werkkrachten, volgens het in de Memorie van Toelichting aangegeven plan, in pacht of huur te geven aan planters, die niet door oude gewoonte en vooroordeel, allen arbeid zonder zweep als onmogelijk of onvoordeelig beschouwen.

Men kan dit voorstel dus een veel belovende stap voor de toekomst noemen, en het is, zelfs door hen die ieder voorstel tot vrijverklaring der slaven hoe ook afkeuren, niet ontkend, dat hetzelve, als gunstig voor de eigenaren, een zeer goede en bevredigende maatregel voor het tegenwoordige is, en dat daardoor veel nieuw leven en ontwikkeling, ja eene wedergeboorte voor Suriname kan ontstaan.

Wat betreft de op den Staat rustende verpligting, van volle en op onpartijdige uitwijzing rustende schadeloosstelling aan de eigenaren der vrij te maken slaven, daaromtrent bestaat, blijkens hetgeen in de Memorie van Toelichting gezegd is, bij de Regering geen quaestie meer, en kan er ook omtrent het beginsel bij de Staten-Generaal geen twijfel meer bestaan, na al wat op dit stuk vóór en na gezegd, geschreven en door andere natiën gedaan is, en eindelijk dezer dagen met veel talent en waarheid in de door vele West-Indische eigenaren onderteekende adressen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is uiteengezet.

Wat betreft de *regeling en het bedrag* der schadeloosstelling voor de vrij te maken slaven, die scheen ons, zoowel als de wijze van betaling daarvan, zeer billijk geschikt

te zijn in het verlaten voorstel van wet van Junij 1857, en daarom lieten wij die zaak onbesproken; het blijkt echter uit de voormelde adressen aan de Tweede Kamer, dat belanghebbenden zich daarover bezwaard gevoelden en dat zij vooral de laatste voorstellen daaromtrent met ongeveinsde afkeuring verwerpen, zoodat het te vreezen is, dat het moeijelijk wezen zal (zelfs bij de meest liberale beschikkingen van Regering en Volksvertegenwoordiging) om aan de vele klagten en eischen daaromtrent te voldoen.

Waar echter het eigenbelang zich zoo krachtig en onbelemmerd kan doen hooren, zou het overbodig zijn in verdere uitweiding te treden; en als voorstander van de oprigting eener bank, met het doel als voorgesteld, zeggen wij dus alleen, dat, alhoewel de vestiging of liever het behouden in de kolonie van twee derden der voor schadeloosstelling te bepalen som, ons voorkomt een zeer gelukkig denkbeeld te zijn, de betaling met aandeelen in die bank, ons echter toeschijnt te strijden met het ook in de Memorie van Toelichting erkende regt op billijke schadeloosstelling, ten zij de waarde dier als betaalmiddel te bezigen aandeelen, door eene vaste interest en aflossing, binnen zeker aantal jaren, van Staatswege worde verzekerd.

Tweede hoofddenkbeeld.

«Het valt terstond in het oog, dat de middelen van voorziening en uitvoering daaruit ontstaande, in dit wetsvoorstel veel bekort en gewijzigd zijn, door weglating van verscheidene in vroegere wetsontwerpen voorkomende bepalingen, en dat, de te regt bezorgde kolonist en plantage-eigenaar slechts weinig geruststelling voor de toekomst in dit gedeelte der wet vindt.»

Wij noemen hier in de eerste plaats het gemis van

iedere bepaling omtrent den regtstoestand der vrijgemaakten en immigranten, wier burgerregten, ten minste gedurende den tijd hunner contracten, uit den aard der zaak werkelijk gewijzigd en beperkt worden, en waardoor, zoowel als uit hetgeen met de Chinesche immigranten zoo kort geleden voorviel, de noodzakelijkheid blijkt van zekere algemeene beginselen daaromtrent, het Bestuur ten leiddraad, bij wet voor te schrijven *).

Ook mist men ongaarne het, volgens onze voorstellen, voor stads- of particuliere slaven, gewenscht regt, om zich als vrij burger te kunnen bewegen, na voor den daartoe gestelden ambtenaar voldoende aangetoond te hebben van in eigen onderhoud te kunnen voorzien, en eene jaarlijksche premie of verhoogd hoofdgeld, tegen aflevering van een vrijpas betaald te hebben, daar hier tot behoud der maatschappelijke orde en koloniale industrie niet dezelfde noodzakelijkheid tot vereeniging van werkkrachten bestaat als op het land en het geheel doelloos schijnt, om den vrijgemaakte, wanneer hij, door bedrijf of ambacht op zich zelve werkende, voor zich en gezin zorgen kan, en bovendien tot ondersteuning der koloniale kas, voor onderwijs, verzorging van ouden en zieken, eene premie betalen wil, tot werk onder huurcontracten te dwingen.

Wat betreft het betalen van een hoofdgeld voor allen, niet zoo als wij voorstelden, den meester, maar den

*) Wij twijfelen niet aan het nut en de regtvaardigheid der in Suriname den Chinezen opgelegde straffen, maar wenschen, even als velen in Nederland, in het belang der Regering, zoowel als in het belang der immigranten en de geheele bevolking, dat alle straffen volgens daartoe gemaakte wetten en verordeningen door de bevoegde regters worden uitgesproken en ten uitvoer gelegd.

zich onder staats-voogdij bevindenden vrijman opgelegd, het komt niet voldoende voor, dat de invordering dezer belasting *zal kunnen*, *niet moeten* plaats hebben van hen die, krachtens deze wet, vrijgemaakte slaven onder bemiddeling van het staatstoezigt in vaste huur hebben genomen.

Wel klinkt het schoon, dat deze belasting zal dienen om den Staat te gemoet te komen in de ten hunnen behoeve verstrekte bescherming en opleiding tot het familie- en maatschappelijk leven, maar hoezeer wij ook alle die edele zaken hoogst wenschelijk en van staatswege ook zeer wel tot zekeren trap in het stads-district te bereiken en uitvoerbaar achten, zoo zijn de ver van een verspreide ligging der plantages, de tot heden zoo gebrekkige wegen en middelen tot communicatie en het eigenaardige van den plantage-arbeid, voor dit oogenblik en nog voor vele jaren in de toekomst, onoverkomelijke beletselen om die goede voornemens op gelijke wijze over het geheele land in werking te brengen, en het was daarom ook, dat, volgens onze voorstellen, de meester of huurder voorcerst nog met de zorgen en onkosten daarvan, voor zijne eigene plantage belast werd, volgens daartoe te maken reglementen en onder het toevoorzigt van daartoe te benoemen ambtenaren, terwijl als equivalent voor al die verantwoordelijkheid, zorg en onkosten, door bemiddeling van het bestuur, op billijke wijze bij huurcontract, arbeid en loon zou geregeld zijn geworden.

Wil men echter geen *algemeene bepalingen* voor arbeid en loonen bij huurcontract, en kan men, *om duidelijk te spreken*, het tot heden voor de slaven betaalde hoofdgeld, niet als middel van belasting missen, dan laat de huurder, zoowel van stads- als plantage-volk, daarmede niettemin belast blijven; bij toch

alleen heeft het middel in hand, om die belasting zonder veel moeite en zonder onkosten of botsingen van het loon in te houden, en veel gemakkelijker kan de werkende Neger-vrijman of immigrant op deze wijze door bemiddeling van den huurder uit zijn loon des noods twintig gulden 's jaars betalen, dan zelfs het tot heden voor hem betaalde hoofdgeld van vijf gulden aan den fiscus, die steeds bij zijne komst de handen en zakken, ja zelfs de huizen ledig vindt, en die, eenvoudig volgens de voorschriften der wet handelende, de gevangenissen met onwilligen en zoogenaamde onvermogenden zal kunnen vullen, de onkosten van al hetgeen een groot gedeelte der door het beter gezinde en gegoede gedeelte der bevolking betaalde hoofdgeld verslinden zal, zoo als dit in Demerary zoo duidelijk gebleken is, dat men, na een jaar de proef daarvan genomen te hebben, die soort van belasting, als in de bestaande omstandigheden zeer ondoelmatig, weder heeft afgeschaft.

Hebben wij dus in losse trekken aangetoond, waar de wet, in dit gedeelte van uitvoering, naar ons inzien te kort schiet, wij mogen niet onopgemerkt voorbij laten gaan eene bepaling, waardoor de Staat zich, meer dan noodzakelijk, eene bezwarende taak oplegt, door zich (art. 24, de laatste regelen) te verbinden, om alle vrijgemaakte plantage-slaven, die, om welke reden dan ook, niet slagen in het sluiten van overeenkomsten tot arbeid met particulieren, tegen behoorlijk loon als vrije arbeiders te plaatsen, op daartoe door den Gouverneur van Suriname aan te wijzen gouvernements-plantages.

Waarom niet op daartoe door den Gouverneur aan te wijzen particuliere- of gouvernements-plantages, of wel bij de publieke werken naar omstandigheden, tegen

bij verordening vastgesteld loon en onder verband tot arbeid? Daardoor zou men zich toch minder onvoorwaardelijk verbinden, om aan alle luijaards en onwilligen tegen billijk loon werk te verschaffen, en daartoe zelfs met verlies een aantal gouvernements- of straf-plantages aan te houden, de ondoelmatigheid waarvan ook door Minister en Gouverneur erkend wordt, terwijl men door eene dergelijke wijziging althans niet minder gelegenheid verkrijgen zou, om de bevolking op de voor gezondheid en ontwikkeling van welvaart meest geschikte punten te vestigen.

Waarom ook niet positief en duidelijk in de wet aangetoond, op welke wijze zij beschouwd en behandeld zullen worden, die door onwil en verzet geen overeenkomsten sluiten, en welke wetsbepalingen en straffen hier in algemeene trekken toepasselijk te maken zijn? het komt toch niet voldoende voor, dat in art. 17 gezegd wordt:

«Lediggang en zwerverij worden onder hen niet geduld.»

Dit klinkt, zonder eenige de minste aanwijzing op wettelijke bepalingen van dwang en straf, in geval van verzet, zeer naar eene magtspreuk, de uitvoering waarvan, of door eene boven alle quaestie verheven kracht ter beschikking van den Wetgever, of door lijdelijke gehoorzaamheid der bevolking gewaarborgd dient te wezen, om van eenige waarde te zijn.

Of kan de Wetgevende magt hieromtrent alles gerust aan de veranderlijke inzigten en mogelijke onverschilligheid van elkander opvolgende bewindslieden overlaten, zoo als bij art. 18 wordt voorgesteld?

Wij wagen het niet hieromtrent uitspraak te doen, maar gelooven, dat, zonder in het minst te kort te doen aan de magt, die het uitvoerend bewind in de koloniën

vooral in dringende en onvoorziene gevallen, vrij onbelemmerd moet in handen hebben, het noch voor de Regering, noch voor de geregeerden verkieselijk is, dat de maatregelen van geweld, die welligt tot beteugeling van ongeregeldheden en verzet tegen de nieuwe en nog zoo weinig begrepen verordeningen en staat van zaken, zullen onvermijdelijk zijn, geheel zonder steun in de wet, genomen en verantwoord moeten worden.

Art. 19, naar ons inzien, eischt te veel van de vrijgemaakte bevolking, en

Art. 20, zoo als wij reeds bij het bespreken van het hoofdgeld aantoonden, belooft te veel; het volk en den Staat worden op deze wijze meer dan noodzakelijk dwang en zorg opgelegd: mogen wij hier herinneren, dat men evenzeer te veel als te weinig kan regeren, en dat het grooter fout is om te veel, dan om te weinig van de verhouding en verpligtingen tusschen volk en Regering bij wet te bepalen, zoo als wij gelooven dat hier het geval is.

Het gedwongen verrigten van corveën en heerendiensten, tegen een door het bestuur te bepalen loon, kan toch zeer drukkend voor de bevolking en welvaart der kolonie worden, en geeft veel gelegenheid tot het plegen van willekeur en stremming der nijverheid; bij voorbeeld, wanneer het bestuur der kolonie soms in handen valt van eenen Gouverneur, die, door te grooten of onverstandigen ijver bezield, de verbetering of aanleg van openbare werken, en het bereizen of doen bereizen der kolonie, door ondergeschikten ten koste der geringe bevolking te veel uitbreidt; terwijl de belofte omtrent het verschaffen van gelegenheid tot school- en godsdienstig onderwijs, *over de geheele kolonie,* vooralsnog onder de onuitvoerbare zaken behoort.

Derde hoofddenkbeeld.

« Immigratie onmisbaar tot instandhouding en ontwikkeling der Kolonie. »

In onze Bijdrage is aangewezen, en strekt tot grondslag der voorstellen daarin geschetst, *de noodzakelijkheid van immigratie als gelijktijdigen maatregel met de vrijverklaring.*

Die voorstellen strekten voornamelijk om door bepaling eener belasting, den huurder op te leggen als equivalent voor den hem bij contract door de Regering verzekerden arbeid en aanwijzing van taak en loon, terstond aanzienlijke inkomsten te verkrijgen, waaruit, voor omtrent twee derden, in de dadelijke uitgaven voor eene voldoende jaarlijksche immigratie zou worden voorzien, terwijl het overige door leeningen van bepaald bedrag zou worden bestreden, de interest en aflossing waarvan door den Staat gewaarborgd, uit de door de Koloniale Regering aan te wijzen belastingen zou te vinden zijn; de redenen en het doel van welke verdeeling van last, zoowel als het nut om alle plantage-eigenaren tot het groote doel van immigratie en vermeerdering van bevolking te doen bijdragen, wij in den loop dezer Beschouwing zullen trachten uiteen te zetten.

In de Memorie van Toelichting wordt de noodzakelijkheid erkend van immigratie tot behoud en ontwikkeling der kolonie en zelfs te regt gewezen op het verlaten van plantages, als een onvermijdelijk gevolg van vermindering in werkkrachten, na de vrijverklaring.

Echter wordt van bovengemelde daarop passende voorstellen, op geene wijze gebruik gemaakt, maar in plaats daarvan als eenig middel voorgeslagen de oprigting eener koloniale bank, voor een tijdvak van vijf-en-

twintig jaren, met twee derden van de ter schadeloosstelling uit te keeren som als kapitaal, hetwelk in aandeelen van duizend guldens den regthebbenden in betaling zal gegeven worden.

In de vooronderstelling dat de uitbetaling der schadeloosstelling in aandeelen der bank, door het crediet van den Staat en het beleid der Regering zonder verkorting van bestaande regtmatige aanspraken zal kunnen geschieden, erkennen wij gaarne de oprigting eener bank op deze wijze als een goede en zeer gelukkig gekozen maatregel, tot behoud in de kolonie van een gedeelte der nu in anderen vorm werkende en leven gevende kapitalen, en zijn overtuigd dat er van zulk eene met groot kapitaal werkende instelling onder zekere verdere bepalingen en eene goede directie veel te verwachten is ter ontwikkeling van landbouw, fabrieknijverheid en handel en dat, onder de leiding en medewerking der Regering, ook de immigratie en kolonisatie met vrije arbeiders, daardoor zeer bevorderd kan worden.

Beschouwen wij dus in hoever eene zoodanige bank aan hare hoofdbestemming, den invoer van werkkrachten, zal kunnen voldoen, en welke bepalingen en maatregelen van Regeringswege daarmede in verband moeten staan om daarvan het beöogde nut te trekken.

In de Memorie van Toelichting leest men (pag. 4): « Nadat de Staat vele millioenen zal besteed hebben tot opheffing der slavernij en nu den vrijgemaakte Negers de verpligting niet opgelegd wordt, den losprijs uit de vruchten van hunnen arbeid terug te betalen, waardoor indirect ook de eigenaars der plantages worden bevoordeeld, zou de Regering zich ten aanzien van de geheele Nederlandsche bevolking niet verantwoord achten, zoo zij nog bovendien de kosten tot aanvoer van immigranten, om

in het belang van eenigen te arbeiden, ten laste der schatkist, dat is van allen, bragt.» Zoodanige voorziening in behoeften aan werkkrachten, behoort ook niet van de Regering uit te gaan, maar kan in elk opzigt bete door het beleid en het eigenbelang der belanghebbenden worden geleid en uitgevoerd.

Hieruit blijkt duidelijk, dat bij de gedachte aan eene bank, als middel tot bevordering van immigratie, het begrip tot grondslag strekte, dat de zoogenaamde planters, of liever plantage-eigenaren, bij verre de voornaamste, zoo niet de eenige belanghebbenden zijn, bij den aanvoer van nieuwe werkkrachten, en dat zij dus, hunne eigene belangen verstaande, die voor eigen rekening zullen bewerken wanneer hun slechts de daartoe ontbrekende gelden worden voorgeschoten.

Zeker is het dat het eigenbelang (die zoo sterke en vrij algemeene drijfveer tot handelen), ook hier als hoofdoorzaak van allen vooruitgang en ondernemingsgeest in aanmerking zal moeten komen, en de wording van Suriname, om niet verder te gaan, heeft voldoende bewezen dat het ook bij onze landgenooten niet aan moed, oordeel, vlijt en middelen ontbrak tot aanvoer van de ter ontginning en kolonisatie vereischte werkkrachten en wat er verder noodig is, wanneer men meende te kunnen berekenen dat daarmede voordeel voor den ondernemer te behalen was.

Wij mogen het ons echter niet ontveinzen, dat ten opzigte van immigratie met vrije arbeiders, en de voordeelen voor den ondernemer, daarvan te verwachten, de tegenovergestelde berekening en overtuiging reeds bestaat, en dat de langdurige en kostbare ondervinding op dit stuk, in de naburige Engelsche koloniën opgedaan, zoowel als de in 't klein te Suriname genomen proeven

(waarop in de Memorie van Toelichting op niet zeer bemoedigenden toon gewezen wordt), voldoende bewezen hebben, hoe veel moeijelijkheden, zorg en onkosten daarmede verbonden zijn, en dat het voor particulieren of maatschappijen zonder ondersteuning uit de koloniale kas en zonder medewerking van Regeringswege, onmogelijk is om den aanvoer van werkkrachten uit vreemde landen met voordeel op zich te nemen, ten zij dit weder plaats kon vinden door den aankoop en invoer van negers als slaven of onder eene met slavernij gelijk staande langdurige verbindtenis en tucht, zoo als geen regtvaardige en goede Regering die kan handhaven of toestaan, en ook door geen verstandig en weldenkend eigenaar terug verlangd wordt.

Voor men dus, op dit vooronderstelde uitsluitende en alles bewegende eigenbelang, de geheele toekomst der kolonie wil doen rusten, is het zaak om te onderzoeken in hoe ver dat hier bestaat, en wat het gevolg wezen zou van de hieromtrent door particulieren of maatschappijen te nemen proeven.

In onze Bijdrage is de ondervinding, daaromtrent in Britsch Guiana opgedaan, alhoewel genoegzaam uit de in cijfers medegedeelde resultaten op te maken, slechts ter loops aangewezen, en het schijnt thans niet overbodig het volgende te herinneren.

De *voorwaardelijke* vrijverklaring had aldaar in 1834 plaats, de geheele en *onvoorwaardelijke* den 1 Aug. 1838: tot 1841 was de invoer van immigranten aan de particuliere industrie overgelaten en van 1835 tot dat jaar werden door eenige rijke en ondernemende eigenaren en door eene maatschappij proeven tot aanschaffing van werkkrachten genomen, door den aanvoer van eenige honderde Koelies, Portugezen, Maltezers, Duitschers en

negers van de West-Ind. eilanden, maar de onzekerheid omtrent de wettigheid der buitenlands gesloten contracten, in de koloniën, de korte duur der dienstbaarheid, daarbij bedongen of veroorloofd, de toen nog zeer zwakke en gebrekkige bepalingen en middelen tot handhaving van orde en arbeidzaamheid en tot wering van landlooperij en desertie, benevens de behoeften der vele zieken en hooge loonen aan hen die werkten, veroorzaakten aanzienlijke verliezen, zoodat de zaak op dien voet niet kon voortgezet worden en als onvoordeelig werd opgegeven *); ook waren er vele en dikwijls zeer gegronde klagten over de misbruiken die op deze wijze, niettegenstaande alle wetten en bepalingen ter wering daarvan, bij de inscheping en den overvoer plaats hadden, zoodanig dat men in Engeland over eenen vernieuwden slavenhandel sprak; bovendien waren de kleine en mingegoede eigenaren niet in staat om op dezen voet in de voordeelen van immigratie te deelen en hunne plantages in cultivatie te houden; de groote trokken al den beschikbaren arbeid tot zich, de kleine, minder gunstig gelegene werden verlaten, en de cijfers in de tabellen onzer Bijdrage *zijn dáár* om duidelijk aan te toonen hoe in weinig jaren een derde der vóór de emancipatie nog in werking zijnde plantages verlaten werden en de uitvoer der producten tot beneden de helft van vroegere jaren daalde, en hoe, reeds in 1840, de nood en het verval zoodanig geklommen waren, dat het Gouvernement door de algemeen toenemende armoede en ontevredenheid, en de daaruit voortvloeijende weigering der *koloniale vertegenwoordigende vergadering*,

---

*) Zie hieromtrent hetgeen in DALTON's *History of British Guiana* voorkomt en de vertaling waarvan als Bijlage N°. I hier-achter te vinden is.

om de gewone belastingen toe te staan, zich gedrongen zag, om de zaak in handen te nemen, ten einde de ontbinding der maatschappelijke orde voor te komen en het verwijt te doen ophouden, van de oogen te sluiten voor de vele misbruiken, onafscheidelijk verbonden aan den aanvoer van immigranten door particulieren voor eigen rekening, waarbij het eigenbelang wel de kortste en minst kostbare, maar zelden de regtvaardigste en beste weg kiest, terwijl de Regering het welzijn der kolonie op edeler wijze zoekt, door de vermeerdering eener gelukkige en in zedelijkheid toenemende bevolking te bevorderen, en daartoe door verstandige leiding en vereeniging van de algemeene en particuliere middelen en belangen, onder den minst mogelijken dwang werkzaam tracht te wezen.

De grondslagen, waarop de regeling dezer zaken steunen moet en de finantiële maatregelen, waardoor zij mogelijk gemaakt kunnen worden, dienen dus bij wet aangewezen te zijn; de wijze van uitvoering en de plaatselijke bepalingen waartoe dezelve aanleiding zullen geven behooren tot het gebied der Gouvernements-verordeningen en besluiten, welke na opzettelijk onderzoek en overweging van plaatselijke en andere omstandigheden, door daartoe van Regeringswege aan te stellen personen, in overeenkomst met hunne aanbeveling, kunnen genomen en in het werk gesteld worden.

Wij zullen niet trachten de voor de toekomst dezer kolonie zoo hoogst belangrijke immigratie-quaestie hier uitvoerig te behandelen (hoezeer wij daaromtrent ook onze ondervinding en vele gegevens als bewijsstukken kunnen aanvoeren); dit toch zou in eene beschouwing van *de grondslagen* waarop de emancipatie-wet berusten

moet, te ver henen leiden. Echter dient hier tot staving onzer rede opgemerkt te worden:

Dat de aanvoering van immigranten, uit landen beoosten de Kaap de Goede Hoop, met de aan hen te verstrekken kleine voorschotten voor kleeding, handgeld enz. van 225 tot 300 guldens Ned. Cour. kosten moet en dat de arbeid dier nieuwaankomenden, gedurende de vijf eerste jaren van hun verblijf, zelfs onder de gunstigste omstandigheden, dat bedrag, boven en behalve loon, en uitgaven voor huisvesting, geneeskundige verzorging en voeding in geval van ziekte, niet half vergoeden kan.

Dat de aanvoer van immigranten uit Europa en andere noordelijke streken, alhoewel minder kostbaar wat de vracht betreft, door de zeer omslagtige en zeer noodzakelijke maatregelen ter voorziening in hunne vele behoeften en de moeijelijkheid hunner acclimatering, gebleken is niet minder kostbaar te zijn, zoodat dit, ook in de vooronderstelling van overeenkoms'en tot arbeid voor vijf jaren, geen rekening voor den huurder geeft, en bovendien door de groote sterfte onder alle blanken, welke tot veldarbeid in lage en vochtige keerkringsgewesten gebezigd worden, als eene ongeoorloofde en moorddadige speculatie, door de ondervinding is aangewezen, zoodat de aanvoer daarvan zich steeds zal moeten blijven bepalen tot de zoodanigen, die in directie en toevoorzigt, of als ambachtslieden enz., onder zekere voorzorgen kunnen werkzaam zijn.

Dat zelfs de bewoners van de *Azores*, *Madeira*, de *Kanarische* en *Kaapverdische* eilanden, waarvan vele duizenden, onder den algemeenen naam van Portugezen, naar de Britsche West-Indiën emigreerden, hoewel beter dan de noordelijke Europeanen voor den veldarbeid

binnen de keerkringen geschikt en slechts 60 à 75 gulden Ned. Cour. van aanvoer kostende, door de uitgaven voor zeer goede en hoog uit den grond gebouwde woningen, en verzorging der aanhoudende koortsen onder hen, nog zeer kostbare werklieden bleken te zijn, en dat, al ware het voordeel van hunnen arbeid ook geheel bewezen, er omtrent hunnen aanvoer *in groot getal*, uit het oogpunt van menschlievendheid en geweten, steeds veel stof tot bedenking overblijft, om de groote sterfte onder hen.

Dat er voor den aanvoer van Koelies uit Britsch-Indie voor onze kolonie weinig of geen kans bestaat.

Dat dus, daar de hoop op kolonisatie met Javanen, volgens de hooge uitspraak daaromtrent, nog zeer flaauw is, voornamelijk op het negerras het oog van den zaakkundige gevestigd blijft, tot de zoo noodzakelijke aanvulling en vermeerdering van landbouwende bevolking in deze vruchtbare en uitgestrekte gewesten, en wel bij voorkeur op hen die van de *Westkust* van Afrika zijn aan te brengen, als zijnde terstond bij hunne landing in Guiana als te huis, sterk van gestel, aan de sterkste zonnehitte en vochtigen dampkring gewoon en in staat om, bij goede voeding en behandeling, het zwaarste werk te verrigten, terwijl zij zonder wezenlijke bezwaren als vrije Emigranten kunnen verkregen en bij eene overvaart van nog geen veertien dagen in ruime schepen, steeds in een warm klimaat, kalme zee en vóór den wind, kunnen aangevoerd worden, zoodat de onkosten daarvan, zelfs onder leiding der Regering, met inachtneming van alle formaliteiten, gezondheidsmaatregelen, bepaling van voldoende ruimte en goede verzorging, nog minder bedragen zal, dan voor den aanvoer der bovengemelde eilanders van gemengd Portugeesch en Spaansch ras, terwijl door den aanvoer van

dit bij uitnemendheid voor het doel geschikte menschensoort in gelijk getal van beide geslachten de bevolking op natuurlijke wijze vermeerderen zal, indien daarbij door toevoorzigt en geneeskundige hulp en verzorging het groot verlies van kinderen en van volwassenen van allerlei leeftijd, kon voorkomen of verminderd worden, hetwelk thans door onkunde en verzuim van vele ziekten overal in West-Indie onder vrije negers ontstaat.

Dat echter zelfs bij deze meest geschikte en minst kostbare immigratie de uitgaven niet door den huurder alleen kunnen gedragen worden, dan onder zeer strikt gehandhaafde overeenkomsten tot arbeid voor acht jaren minstens, waarom dan ook in de Engelsche koloniën, alwaar voor volwassenen niet meer dan vijf jaren contract van dienstbaarheid als wettig erkend wordt, de algemeene kas een gedeelte der kosten van invoer draagt, en alleen voor uit de genomen slavenschepen aangebragte kinderen eene dienstbaarheid van acht jaren is bepaald, zonder eenige betaling door den meester of huurder, aan wien daarentegen zekere verpligtingen van verzorging en onderwijs zijn opgelegd.

Dat, op grond en ten gevolge van al de boven aangehaalde ondervinding, de immigratie van alle daartoe slechts eenigzins vooruitzigt aanbiedende landen (Europa uitgezonderd), door premiën uit de koloniale kas wordt aangemoedigd (zie Bijlage N°. II) en dat de invoer van Madras- en Calcutta-Koelies geheel onder leiding der Regering, uit de koloniale kas, of ten minste voor rekening der kolonie, is begonnen, onder daarvoor door het koloniaal bestuur gemaakte en van wege de Hooge Regering in Engeland goedgekeurde verordeningen, waarbij het aandeel, door den huurder der immigranten, in de algemeene uitgaven daarvoor

direct te dragen, op omtrent de helft bepaald is, voor een huur-contract van vijf jaren.

Hoe dus ook de finantiële maatregelen ter bevordering van immigratie genomen worden, het zij men een gedeelte der voor schadeloosstelling toegestemde gelden, tot het doen van voorschotten, daarvoor afzondert; of door eene leening, onder toevoorzigt der Regering, de planters in staat stelt immigranten te bekomen tegen gedeeltelijke terugbetaling der kosten daarvan in jaarlijksche termijnen; of wel, zoo als in onze Bijdrage is voorgesteld, door eene belasting, bij het vernieuwen der jaarlijksche overeenkomsten of huur-contracten, door den huurder te voldoen, en verder ter aanvulling van het ontbrekende door algemeene belastingen.

Zoo veel is zeker, dat de ondervinding het geheel onvoldoende van alle particuliere ondernemingen dienaangaande heeft aangetoond, en dat dus de Regering die zaak behoort in handen te nemen, ten einde groote teleurstellingen en achteruitgang van nijverheid en welvaart te voorkomen, waartegen eene goede Regering ten allen tijde tracht te waken, maar in 't bijzonder onder deze omstandigheden verpligt is, omdat van Staatswege op de regten en industrie van ingezetenen inbreuk gemaakt zal moeten worden en dus, in aanmerking van het algemeen belang, zoowel als van billijkheid, de noodzakelijkheid is ontstaan om het daardoor tusschen arbeid en kapitaal verstoorde evenwigt zoo veel mogelijk te herstellen, en ook omdat de aanvoer van negers, zoo als die, door de bank of door particulieren, slechts onder overeenkomst voor vele jaren arbeid met voordeel te ondernemen is, door Engeland terstond als slavenhandel zal uitgekreten en bemoeijelijkt worden en dat dezelve dus alleen onder den wimpel en volgens van Staatswege

openbaar gemaakte verordeningen uit de Nederlandsche bezittingen op de Westkust van Afrika mogelijk is.

Wij gelooven dus met goede reden en door geheel toepasselijk en sprekend voorbeeld en ervaring bewezen te hebben, dat leiding en medewerking der Regering tot aanvoer van vrije immigranten hier onmisbaar is, en daar in het voorstel van wet op geene wijze is aangewezen, hoe de bank zonder die leiding en medewerkiug en zonder aanwijzing van beginselen daaromtrent tot bevordering van immigratie zal moeten werken, zoo stelt dezelve volstrekt geen waarborg voor de toekomst der kolonie daar, en zou de ongewijzigde aanneming daarvan, in verband met het van Regeringswege in de Memorie van Toelichting geuite gevoelen, den ondergang der kolonie ten gevolge kunnen hebben, niettegenstaande het voorgestelde heilzame toevoorzigt van Staatswege over de vrijgemaakte bevolking, die nog eenige jaren zou vertragen of minder snel en grievend in loop en werking zou doen zijn.

Zoo lang toch niet bij wet erkend en bepaald is, dat immigratie gelijktijdig met afschaffing van slavernij eene levensquaestie voor de kolonie is, en dat de Regering die gewigtige zaak dus zal in handen nemen of regelen en leiden, kan de bank hare kapitalen slechts tot zeer onvoordeelige en in teleurstelling eindigende proeven voorschieten, en zou zij dus om aan haar hoofddoel, bevordering van immigratie, te beantwoorden, eindelijk zonder kapitaal en in het ongezocht bezit van vele plantages geraken, ware het denkbaar, dat door velen geld bij de bank zal worden opgenomen, tot zoo veel zorg en zoo weinig voordeel belovende proeven.

Wij wijzen dus met vertrouwen op onze voorstellen daaromtrent terug, al ware het slechts om de beginselen

te herinneren, waarop zij rusten, dat de kosten der immigratie in billijke nader aan te wijzen verhouding tusschen de koloniale kas en den huurder verdeeld behooren te worden, en dat *alle* plantage-eigenaren direct tot immigratie behooren bij te dragen, in verhouding van het hun bij wet door huurcontracten verzekerde voordeel van den geregelden arbeid en geoefende werkkrachten der gewezen slaven.

Echter willen wij daarom in 't minst de waarde eener met groot kapitaal werkende koloniale bank niet verkleinen of dezelve missen; want, hoe ook de middelen tot immigratie gevonden worden, er moeten altoos bij de aankomst van deze, voor iedere scheepslading aanzienlijke sommen in eens betaald worden, welke men door voorschotten van de bank voldoen kan, volgens mijne voorstellen tegen obligatie van de bevoegde authoriteiten op de koloniale of immigratiekas of anders tegen obligatie van de huurders, voor zoover die alleen of met ondersteuning uit de koloniale kas daarvan gebruik zullen willen maken en voldoende zekerheid aanbieden, zoodat de bij mijne voorstellen als noodzakelijk aangewezen leeningen met waarborg van interest door den Staat, door eene Bank onnoodig zouden worden.

Zal men echter, niettegenstaande alle aangevoerde gronden, ons aandringen en betoogen van de noodzakelijkheid van immigratie, als *gelijktijdigen maatregel met de vrijverklaring*, voor overbodig of voorbarig houden, en de ijverige pogingen tot behoud eener schoone kolonie te leur stellen en afwijzen, zullen de lessen der ondervinding door besluiteloosheid en kwalijk begrepen spaarzaamheid zonder nut voor ons blijven?

Wij vertrouwen op betere besluiten, daar bij gezette

overweging in 's lands vergaderzaal moet blijken, dat niet alleen de pligt, maar ook het belang van den Staat medebrengt, om van Suriname te maken, wat het wezen kan, eene rijke bron van inkomsten voor het Vaderland.

Om zulke uitkomsten te verkrijgen, dient echter in de eerste plaats het kleingeestige berekenen en bejagen van *dadelijke* winst op zijde gesteld te worden. De voorstanders van emancipatie (quand même), zien in hunnen ijver de gevolgen daarvan over het hoofd of stellen die als onbeduidend voor in verhouding tot de opoffering, *vermindering van het batig slot der Oost-Ind. koloniën*, welke de natie zich zal moeten getroosten, ten einde den eigenaren een gedeelte der waarde van het ontnomen eigendom of regt te vergoeden. Dit oordeel is echter even oppervlakkig als onjuist: met de tot schadeloosstelling voorgestelde som, is op verre na het verlies der eigenaren niet goed gemaakt, al wordt hun dit ook ten volle uitbetaald, en nog minder zijn daarmede de nadeelen hersteld, welke die groote omwenteling in het maatschappelijk en industrieel bestaan der koloniën moet te weeg brengen.

Maar, vragen velen, waartoe is toch eene kolonie goed, die geen jaarlijksch batig slot ten behoeve van Nederland kan afwerpen? Wij antwoorden dat volksplantingen ook zonder directe contributie aan de Nederlandsche schatkist van onberekenbaren invloed op de welvaart zijn, en dat men niet kan oogsten, waar niet gezaaid is; dat tot heden, in *alle slaven-koloniën*, slechts door onregt en met zweepslagen gezaaid werd, en dat dit voortaan met geld en staatsbeleid zal gedaan moeten worden, als men niet geheel zonder oogst wil zijn. Wij voegen er bij, dat vroeger ook uit de O. I. bezittingen

geen jaarlijksche baten zijn getrokken, maar het Moederland zich daarvoor wijsselijk groote opofferingen heeft getroost, die sedert vruchten hebben gedragen.

Anderen, en daaronder voornamelijk zij, die door kennis van zaken de juistheid onzer argumenten omtrent immigratie niet ontkennen, willen van de noodige aanwijzing deswege, in de vrijverklaringswet niets weten, *maar de regeling of niet-regeling*, het al of niet in 't werk stellen der geheele zaak, aan de Regering overlaten. Wij gelooven echter, dat daardoor, in spijt van alle ondervinding op dat stuk door anderen opgedaan, hetzelfde verzuim van tijd en dezelfde fouten zouden plaats hebben, die elders tot verlies en ondergang hebben geleid; dat het wijs is niet af te breken zonder te gelijk middelen tot wederopbouwing aan te wijzen, en dat het bij de toestemming der millioenen, voor schadeloosstelling vereischt, de tijd is, om zoo veel mogelijk borgen voor de toekomst te stellen: niet altoos toch zijn de omstandigheden daartoe even gunstig, niet altoos zal de blik even stout en helder, de hand even vast zijn van hen, aan wien het bestuur over de uitgestrekte koloniën van Nederland werd toevertrouwd, en toch verwacht men van hen, die na ons komen, ook zonder aanwijzing van middelen, dat zij het nu verzuimde weder goed maken zullen, en dat alles zich wel van zelve schikken zal *).

*) Ten einde de nadeelige gevolgen der vrijverklaring en de nieuwe toestanden, welke daaruit geboren zullen worden, zooveel mogelijk te voorzien, wijst het wetsontwerp op vele punten de grondslagen aan, waarop door verordeningen van Regeringswege en door regterlijke uitspraak, alles dient geregeld te worden; alleen in de hoogst gewigtige quaestie omtrent den regtstoestand der vrijgemaakte, maar onder voogdij staande bevolking

De groote voordeelen, in de laatste jaren door het Moederland uit de Oost-Indische koloniën genoten, hebben eene zeer algemeene en aangename overtuiging bij de natie doen ontstaan, dat, indien al het bestuur en de administratie van zaken in Nederland en in de koloniën zeer verschilt, er slechts ééne Staats-schatkist en Staats-schuld is, waarmede alle belangen in verband staan. Wilde men deze ruime zienswijze ook op het miskende en door omstandigheden zoo zeer verzuimde en verachterde Suriname toepassen, dan zouden er spoedig geen klagten meer over te korten wezen; het zal hier echter eerst nog eenige jaren arbeid en uitleg van geld kosten, men zal de bevolking moeten vermeerderen, de berekeningen van eene voordeelige uitkomst zijn niet zeker genoeg, en dit alles leidt tot de vraag of ook *hier* de schatkist van den Staat en van de koloniën één kan wezen; zou het niet meer dan billijk en in het eind voor moederland en koloniën even heilzaam zijn, zoo hieromtrent een vaste regel wierd aangenomen?

Dikwijls spraken wij in deze onze Beschouwing over algemeene of koloniale kas, met de bedoeling en de overtuiging, dat die op zich zelve en geheel zonder hulp van de Nederl. schatkist kan en moet bestaan, en dat, alleen om de finantiën der koloniën tijdelijk bij te staan, het crediet van den Staat noodig is, indien slechts door eene doelmatige vermeerdering van bevolking de producten en de inkomsten der koloniën, in evenredigheid gebragt worden met de uitgaven. Zoo als het toch nu is, past het bestuur van Suriname, den

---

en immigranten, en in de aanwijzing van middelen tot daarstelling van immigratie, en kolonisatie, schiet de wet te kort.

toestand en de krachten der maatschappij aldaar, omtrent even juist en gemakkelijk als de zware overjas en laarzen, den door tering verzwakten en uitgeputten zieke; hetzelve mag vroeger vrij wel in verhouding geweest zijn met de krachten en den algemeenen toestand van zaken, thans echter is de bevolking en de productie der kolonie te zwak om de onkosten daarvan te dragen, en kan alleen door eene verdubbeling van werkkrachten, een betere toestand geboren worden; voor 's hands is men echter verpligt, om den zieke door het zuiverende, maar zeer verzwakkende middel van emancipatie van de oorzaken der ongesteldheid te ontdoen, en het zal daarom dus zeer noodzakelijk zijn om onverwijld het versterkende middel van immigratie en zoo mogelijk van kolonisatie aan te wenden, ten einde de tot stervens toe gezonken krachten te herstellen en het hard beproefde ligchaam weder tot het dragen van de oude kleeding en het verrigten van het vorige werk in staat te stellen.

Dit middel, hoe dringend noodzakelijk ook, dient echter, zoo als reeds gezegd onder Gouvernements leiding met veel oordeel aangewend te worden, of het zal slechts van zeer tijdelijke, en in verhouding tot de offers, daarvoor gebragt, van onbeduidende uitwerking zijn; ten bewijze waarvan wij als Bijlage hier nog mededeelen het Verslag van de registratie en de volkstelling in *Britsch Guiana*, welke, in verband met een hoofdgeld van twee dollars van de mannelijke en een dollar voor de vrouwelijke bevolking, in 1857 werd ingesteld, en welk Verslag bij de uitgave onzer *Bijdrage* in April van dit jaar (zie pag. 17) nog niet bekend was.

Daaruit blijkt de treurige waarheid, dat de oude zoowel als de ingevoerde bevolking aldaar na de emanci-

patie op schrikbarende wijze verminderd is, hetgeen evenzeer is toe te schrijven aan gemis van toevoorzigt, orde en arbeidzaamheid onder de vrijgemaakten, als aan de weinig geschikte *soort* en *wijze* van immigratie, zoo als die voornamelijk gedurende de eerste jaren van proefneming door particulieren plaats had, en al hetgeen ons duidelijk toeroept: «waak! en handel! de zaak komt zonder dat niet te regt en is het toch overwaardig! verlies niet door gebrek aan voorzorg en een weinig inspanning en uitleg van kapitaal, hetgeen door den ondernemingsgeest en de vlijt onzer voorvaderen ten koste van zoo veel moeite en opoffering van menschenlevens gedurende twee eeuwen gesticht werd; tijd van bedenken is hier niet, stilstaan is achteruit gaan, niet handelen is hier ondenkbaar zonder verlies, want is de natuur hier mild in 't loonen van de nijverheid, zij is ok onverbiddelijk in het sloopen en ontbinden van al wat door 's menschen hand daargesteld, weder verlaten, en zonder onderhoud aan hare werking blootgesteld is.»

Gaarne hadden wij deze Beschouwing en opmerkingen besloten met in schets aan te toonen, hoe vele der in onze *Bijdrage* voorgestelde middelen van uitvoering, voornamelijk ter aanvulling bij dit voorstel van wet, met voordeel zouden toegepast kunnen worden, maar wij zien daarvan af, ten einde den schijn van aanmatiging te vermijden, en eindigen met den wensch dat deze opmerkingen met even veel welwillendheid ontvangen en benut zullen worden, als ze met goede bedoelingen zijn geschreven en openbaar gemaakt, en dat uit dit alles veel goeds voor Vaderland en kolonie moge geboren worden.

BIJLAGEN.

☞ Deze *Beschouwing* staat in verband met en is als het vervolg van eene uit dezelfde pen gevloeide Brochure aan te merken, welke in April 1858, bij A. BELINFANTE, te 's Hage gedrukt en verkrijgbaar gesteld werd, onder den titel van:

Bijdrage, ter aanwijzing van de grondslagen, waarop de afschaffing der slavernij in Suriname dient gevestigd te worden.

I.

Vertaling van hetgeen Dr. H. G. DALTON in zijne *History of British Guiana* vermeldt, omtrent de *pogingen tot immigratie, aldaar door particulieren in het werk gesteld*, enz.

(Deel I, pag. 444). « Onmiddelijk na de emancipatie, hield de noodzakelijkheid van immigratie, de aandacht van de kolonisten bezig, daar zij duidelijk inzagen, dat zonder aanhoudenden arbeid hunne kapitalen en eigendommen te niet zouden gaan; verscheidene eigenaren in Demerary en Berbice, namen het besluit om een vaartuig naar de Bahamas, of Eilanden onder den wind, te zenden, ten einde de werklieden, die aldaar in hun onderhoud niet konden voorzien, den overtogt herwaarts aan te bieden, alwaar hooge loonen en geregeld werk te vinden zijn. Een brief, ter verklaring van hun voornemen, werd door Gouverneur LIGHT, aan den Gouverneur der Bahamas toegezonden, waarin de prijs der werkloonen alhier op omtrent acht dollars per maand gesteld werd, benevens vrije woning, provisiegrond, geneeskundige hulp en verzorging in geval van ziekte. In September 1838, werd dit onderwerp door den Gouverneur LIGHT, ter overweging aan Lord GLENELG voorgelegd, met mededeeling der voornaamste punten van eenen van den secretaris der Britsch-Guiana-Bank ontvangen brief, waarin de noodzakelijkheid van immigratie om finantiële redenen wordt aangeprezen, en de redenen zijn aangewezen, waarom deze niet op uitgebreide schaal aan particulieren behoort overgelaten te worden. Er werd ook voorgesteld om agenten van immigratie in de kolonie aan te stellen en zekere premiën van wege de kolonie en eigenaren uitgeloofd, op den invoer van voor den landbouw geschikte werklieden. Kort daarna werd het onderwerp bij het Hof van policie ter sprake gebragt, en den 21 September 1838 werden eenige resolutiën aangenomen, even heilzaam voor de kolonie als voor de immigranten. »

(Pag. 447). « Na hetgeen gezegd is omtrent de vermindering van geregelden arbeid sedert de emancipatie, is het naauwlijks noodig om het doel van de immigratie in deze gewesten aan te duiden. Niets was beter geschikt ter verligting der behoefte, waaronder de planter zuchtte, en ten einde voldoende werkkrachten te bekomen, tegen een prijs, waardoor de suiker-productie met voordeel kon voortgezet worden,

terwijl daardoor tevens de welvaart en beschaving der kolonie vermeerderden.

Voor den kreool-arbeider was het doel daarvan in het oogvallend, het toonde hem duidelijk aan, dat, indien hij onwillig was om te werken, men pogingen doen zou om anderen te verkrijgen, ten einde te doen, wat hij verzuimde; maar het is verkeerd om te beweren, dat het eene daad van vergelding was, met het doel om de toekomst van de negers te bederven. Immigratie ontstond door dringende behoefte aan werkkrachten, en was een tijdelijk hulpmiddel tegen eene ernstige ziekte. De kolonie werd gedreigd met verlamming van beweegkracht, hier was een middel om het slapende gestel nieuw leven te geven, eene nieuwe drijfveer om op de stoffelijke zwakheid der kolonie te werken.

Ter eere van den kreool-arbeider, moet echter door een ieder erkend worden, dat hij zich gedurende dit belangrijke tijdvak van overgang in eenen nieuwen maatschappelijken toestand, met veel gematigdheid, goede manieren en goeden luim gedroeg.

In den aanvang toonde hij zich onverschillig omtrent het plan om arbeiders van andere landen aan te voeren, ten einde met hem in het veld als mededingers op te treden; maar zijne aandacht werd spoedig wakker gemaakt door de steeds wakende beschermers zijner klasse, «de Independent preachers,» welke, het zij tot behartiging van het vooronderstelde belang van den neger, of aangezet door de betrekking, waarin het tot hunne eigene zaken staat (daar zij over het algemeen van de bijdragen hunner gemeente leven), spoedig eene algemeene onrust op dit punt te weeg bragten.

Echter waren de eerste pogingen tot immigratie, en in de daad vele daarop gevolgde, niet van dien aard om een schrander en opmerkzaam volk te verontrusten.

Zonder stil te staan bij eenige slecht overlegde proeven, welke op verschillende tijdpunten onzer geschiedenis genomen werden, om eenige Europeanen, als Engelschen, Hollanders en Duitsche familiën, voor ambacht en landbouw, in te voeren, welke allen in droevige teleurstelling eindigden (daar zij meestal kort na aankomst stierven en de overige naar hun vaderland terugkeerden), willen wij overgaan tot de beschouwing van de pogingen in 1835 en 1836 gedaan, om arbeiders naar Britsch-Guiana te brengen; daar reeds zoo spoedig na de akten van *leerlingschap* de noodzakelijkheid daarvan bleek.

In 1835 werd eene verordening omtrent de huur van arbeiders (Colonial Indenture Act.) uitgevaardigd, waarvan het doel was, om particulieren in de gelegenheid te stellen van op eigen rekening arbeiders uit de West-Indische eilanden aan te voeren, onder contracten van arbeid voor zeker aantal jaren. Door eenige ondernemende planters werden kleine vaartuigen gehuurd en, door aanzienelijke uitgaven, werd de bevolking van Britsch-Guiana met vele eilanders vermeerderd.

Verder werden, gedurende 1836, 1837 en 1838, omtrent 5000 arbeiders onder reglementen ingevoerd, welke echter door herhaalde raadsbesluiten (orders in Council) gewijzigd, zeer van de eerste Indenture Act verschilden, maar het nut van dit alles was zeer twijfelachtig; de eischen op hunnen arbeid en gestel, veroorzaakten ziekten en teleurstelling, de meesten twistten met hunne «huurders» (contractors); en toen de ordonnantie tot beeindiging van het leerlingschap in werking kwam, beschouwden zij zich onder de termen daarvan geheel vrij en verbraken stilzwijgend alle verbindtenissen.»

(Pag. 450). «De onvoldoende uitkomst van dat, «koloniale huurplan» (Colonial Indenture Scheme), geheel bewezen zijnde, zoo werd men bedacht op het aangaan eener leening voor immigratie, maar hiertoe weigerde de Gouverneur zijne toestemming. Dit en de verminderende voordeelen en vooruitzigten der planters, benevens de verminderde hoeveelheid van producten, wekten gevoelens van ontevredenheid op tegen het Gouvernement van Engeland en den Gouverneur, die hetzelve vertegenwoordigde.

Den 28 Januarij 1840, wees de Gouverneur in zijne aanspraak bij de opening der finantiële en wetgevende vergadering, op de vermindering van productie, en trachtte de oorzaken daarvan te verklaren. Hij wees ook op de daadzaak, dat nog zeer hooge prijzen voor plantages betaald werden, en haalde aan, dat de inkomende en andere regten, de begrooting daarvan hadden overschreden. Hij wenschte hun geluk over het gering aantal misdaden, maar betreurde het gebrek aan wetten tot regeling van loonen, enz.

Er ontstonden echter twisten, gedurende deze zitting, en de belastingen werden geweigerd. De Gouverneur schreef naar het Moederland, en zoo gunstig was toen nog de staat der schatkist, dat de publieke dienst tot het einde des jaars zonder het heffen van belasting werd opgehouden. Vindende dat men geen immigratie door maatregelen van wet verkrijgen kon, zoo deden de kolonisten eene krachtige poging, om die door

eigen middelen te bewerken. Verscheidene bijeenkomsten werden in 1840 door particulieren gehouden, en eindelijk werd eene maatschappij opgerigt onder den naam van: «*Voluntary Subscription Emmigration Society*,» met het doel om immigranten op kosten der leden in te voeren. Deze was voornamelijk uit planters en andere belanghebbenden te zamen gesteld.

Vijftien directeuren werden gekozen en inschrijvingen gedaan om de algemeene onkosten goed te maken, een secretaris werd aangesteld met een salaris van 400 pond sterl., en geschikte gebouwen werden gehuurd voor de ontvangst der immigranten en het houden van kantoor enz.

Het totaal, te Demerary en Berbice ingeschreven bedrag was 36,266 pond sterling.

In het volgend jaar (1841) werd eene groote stoomboot van 180 paardenkracht, *de Venezuela*, voor omtrent 10,000 pond sterl. aangekocht. Dit schip was door de heeren Cavan en C°. naar Barbados gebragt, maar bleek van weinig nut voor de kolonie te zijn, en dit geheele kostbare plan eindigde in naijver, twist en teleurstelling.

Het eenige resultaat van deze moedige onderneming, was de invoer van omtrent 3000 immigranten, welke voornamelijk van Barbados kwamen; slechts omtrent zeventig van dit getal, kwamen van de Vereenigde Staten, maar hetgeen de kolonisten beoogden, was niet geslaagd, en zoo als wij zagen, er brak een strijd uit tusschen de officiële en koloniale leden, zoowel in het Hof van policie; als in het vereenigde (wetgevend en finantiële) Hof.

Het tijdperk van de in 1835, met Sir Lionel Smith, vastgestelde Civil List (bepaling der traktementen van den Gouv. en der voornaamste ambtenaren) zou spoedig verstreken zijn, en het geheele bij regt van verkiezing zittende gedeelte, van het gecombineerde Hof, weigerde eene nieuwe Civil List toe te staan, ten zij de invoer van immigranten van alle streken der aarde aan de kolonie gewaarborgd wierd.

Daar Zijne Exc. de Gouverneur echter even sterk tegen dezen maatregel bleef, zoo volgde als gezegd, de «weigering der middelen voor het jaar,» en dreigde men eene herhaling van de tooneelen, welke in 1835 plaats hadden gehad. In 1841 werd echter een bemiddelaar aangesteld, ten einde het verschil te schikken, en kwam Sir Henry Macleod, Gouverneur van Trinidad, te dien einde herwaarts. Na eenige moeijelijkheden, verkreeg hij door onderhandeling de «nieuwe

Civiele Lijst ,» welke voor zeven jaar, dus tot 1 Jan. 1841, duren zou ; dien ten gevolge werd den 6 Jan. 1841 eene ordonnantie gemaakt, de som daarbij toegestemd was 39,572 pond sterl.

(Pag. 453). « Wettelijke verordeningen werden gemaakt , om regten te heffen van alle in de kolonie ingevoerde goederen , en tot aanstelling en regeling der pligten van commissarissen van taxatie , ter betere collectie der algemeene inkomsten. Maar bij wijze van vergoeding en in voldoening van alle deze verordeningen , en het zamenstellen van eene zoo kostbare «Civiele Lijst,» verkreeg de koloniale partij eene immigratie-wet , welke het eerst in Jan. 1841 werd aangenomen , doch in 1842 herroepen , voor eene andere plaats maakte , ten einde de immigratie aan te moedigen enz., waartoe dan ook in dezelve eene jaarlijksche som uit de koloniale kas werd aangewezen , en salarissen werden toegestaan voor agenten op de verschillende plaatsen van waar Immigranten te verkrijgen waren; ook werd een algemeene immigratie-agent of hoofd-administrateur van immigratie aangesteld , om in de kolonie op een vast salaris verblijf te houden ; de pligten van allen werden daarbij aangewezen , en zekere premiën op den invoer van immigranten werden vastgesteld en bij proclamatie bekend gemaakt, terwijl daarbij den werklieden tijdelijke verzorging en behoorlijke maatregelen van ontvangst verzekerd werden.

II.

De volgende *Premiën van Invoer* worden betaald volgens Akte der Koloniale Wetgeving tot regeling en aanmoediging van Immigratie in Britsch-Guiana.

Namen van Havens of Plaatsen van waar Immigranten in de Kolonie gebragt mogen worden.	Bedrag. Premie van invoer per Immigrant in dollars.
Madeira	30
Azores of Wester-Eilanden	25
Kanarische en Kaap-Verdische Eilanden	25
Curaçao, Margarite en Spaansche Maine . . .	20
St. Helena, Sierra-Leona, Brazil	25
Havanna	30
Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Canada.	30
China	100

Dit bedrag van Premien, in 1852 vastgesteld, wordt met eenige wijziging nog steeds betaald, alleen voor den aanvoer van Chinezen is hetzelve later tot tachtig dollars verminderd, en zelfs geheel ingetrokken, zoolang geen vrouwen konden verkregen worden; thans echter worden weder met vernieuwde kracht pogingen aangewend, om door aanvoer van Chinezen van beide geslachten te koloniseren.

Zij, die de Immigranten aanvoeren, hebben niet alleen aanspraak op de bovengemelde premie in contanten, maar kunnen ook bij voorkeur aanspraak maken op hunne diensten als verbonden arbeiders, voor den tijd van vijf jaren, tegen terugbetaling in termijnen van de helft der door de kolonie uitbetaalde premien, onder voorbehoud alleen, van voldoende aan te moeten toonen dat behoorlijke voorzorgen tot huisvesting, voeding en geneeskundige hulp ter hunner ontvangst genomen zijn.

De aanvoer van Immigranten uit Britsch-Indie (voornamelijk Calcutta- en Madras-Koelies) is geheel op kosten der kolonie, onder toevoorzigt van de in Engeland gevestigde en door het Gouvernement aangestelde Algemeene land- en Emigratie-Commissie, en geschiedt op aanvraag van en naar aanwijzing der gelden door het Koloniaal bestuur.

Het bedrag dier kosten verschilt natuurlijk zeer, naarmate de vrachten hoog of laag zijn, zoodat van 150 tot 250 guldens Ned. Ct. betaald is; het aandeel daarin, door den huurder bij het teekenen van overeenkomst voor vijf jaren dienst te betalen, is benevens vele andere zaken bij Immigratiewetten of Ordonnantien bepaald, en bedroeg in den aanvang nog geen vierde, thans echter omtrent twee derden; de vrije terugreis naar Indië na een verblijf van tien jaren (vroeger vijf jaren) in de kolonie, is den Koelie, op onverzettelijk aanhouden der Oost-Indische Compagnie, onder zekere voorwaarden, toegestaan moeten worden, en is een groot bezwaar en verlies van geoefende krachten voor de kolonie, de kosten waarvan tot heden geheel door de algemeene kas gedragen werden, maar hetgeen men hoopt dat, ten gevolge van den veranderden politieken toestand van Britsch-Indië, voortaan zal vermeden kunnen worden.

Voor den aanvoer van Negers van de Westkust van Afrika, om als anderen onder contract van vijf jaren te arbeiden, mogt door den invloed van de philantropische, maar zeer onjuiste en onpractische inzigten, welke omtrent den toestand en de beschaving van Afrika en de verstoring van het huisselijk geluk onder de bevolking aldaar, in Engeland heerschen, geen premiën bij proclamatie worden uitgeschreven; echter werden op lang en herhaald aandringen der kolonisten, onder contract van wege de kolonie en ook door eenige ondernemende particulieren, met de voordeeligste en in alle opzigten meest voldoende uitkomsten, vele honderde vrije negers van de kust en Sierra Leoea aangevoerd, de kosten waarvan veertig en vijftig gulden per kop zijn te staan gekomen. Daar de negers van de Kroekust of hunne raadgevers echter bij latere pogingen op vrije terugreis na expiratie van contract bleven aanhouden, heeft men ook van deze soort van immigratie moeten afzien.

III.

Kantoor van den Registrateur-Generaal van bevolking en eigendom.

Britsch-Guiana, 20 April 1858.

Aan Zijne Excellentie WILLIAM WALKER, Esquire, Luit.-Gouverneur van Britsch Guiana, enz., enz.

MIJN HEER!

Ik heb de eer UEd. het volgend verslag van bevolking en eigendom in Britsch-Guiana aan te bieden, benevens twee Tabellen, te zamen gesteld uit de opgaven, welke in de verschillende districten der kolonie, volgens de voorschriften van de Ordonnantie, 29 Jamary 1856, zijn opgemaakt.

Geheele bevolking. — Hieromtrent blijkt, dat den 31 Dec. 1857, de geheele bevolking van *Britsch-Guiana* (uitgezonderd Indianen, troepen en zeelieden), bedroeg 113.916, zamengesteld uit 1,150 Europeanen, 87,339 inboorlingen der kolonie en negers afkomstig van de West-Indische eilanden en de kust van Afrika, 10,045 Madeiranen, 580 immigranten van de Kaap-Verdische eilanden, 14,458 koelies van Indië en 344 Chinezen.

Europeanen. — De Europesche inwoners: bedragende 796 mannen, 210 vrouwen en 144 kinderen, wonen voornamelijk in Georgetown en Nieuw-Amsterdam, en op de suiker-plantages. Slechts 43 (voornamelijk geestelijken en hunne onderhoorigen) zijn dorpbewoners en kleine landeigenaars.

Inboorlingen. — 87,339 personen zijn opgegeven als geboren in de kolonie, de West-Indische eilanden of Afrika; doch 75,000 daarvan, mogen gerust als inboorlingen der kolonie aangemerkt worden. Van het geheele getal zijn 14,358 mannen, 13,782 vrouwen, 1802 jongens en 1,361 meisjes onder 16 jaren, aan den landbouw gewijd; 2,171 mannen, 7,955 vrouwen, 14,883 jongens en 14,738 meisjes, hebben geen vaste bezigheid of betrekking, en de overige 8,699 mannen, 6090 vrouwen, 704 jongens en 800 meisjes, leven als handwerklieden, bedienden en bootsvolk, of door kleinhandel en bedrijven van allerlei aard..

Dorpen en landeigendom. — Tabel n°. 2 toont aan, dat van de inboorlingen der kolonie, West-Indische eilanden en Afrika, 9,319 zijn geregistreerd als eigenaars van 356 dorpen of gehuchten, met 8,413 huizen en 57,137 akkers land (waaronder eenige huizen en omtrent 250 akkers land, toebehoorende aan Madeiranen en anderen), maar dewijl vele dezer geregistreerde eigenaren hun land in kleine stukken verdeelen en verkoopen, zoo mag het getal dezer kleine landeigenaren op niet minder dan 18,000 geschat worden; waarbij nog 4,836 van dezelfde klasse een gelijk aantal kleine stukken land van anderhalven akker door een genomen, in pacht hebben. Ook blijkt het, dat van de inboorlingen, eilanders en Afrikanen: 21,222 in de stad, 19,950 op suiker-plantages en 40,339 op hun eigen land of in de dorpen wonen, en dat van deze 40,339 dorp- en landbewoners, 15,824 zijn landbouwende werklieden, 5,720 op andere wijze werkzaam en 18,692 zonder eenige bepaalde bezigheid zijn.

Deze korte opgave kan, geloof ik, van eenig nut zijn, om de moeijelijkheid te verklaren, welke men algemeen ondervindt, om geregelden arbeid van onze landbevolking te verkrijgen.

Het zou mij eene ware voldoening zijn, indien ik Uwer Exc. een gunstig verslag kon aanbieden, omtrent den industriëlen of gezondheids-toestand van dit uitgestrekte, den inboorling toebehoorende landeigendom, maar een groot gedeelte daarvan, zoowel als vele dorpen, zijn in een zeer onvoldoenden toestand, zijnde door gebrek aan uitwatering, gedurende den regentijd, niets anders dan ongezonde modderpoelen, welke slechts magere en zeer ongeregelde oogsten van grondprovisie opleveren.

Daar, waar groote eigendommen in gemeen bezit van velen zijn, is het gemis van vlijtige zamenwerking der eigenaren de oorzaak, dat deze bijna geen voordeel geven; om de woorden te gebruiken eener petitie, welke kort geleden aan het Hof van policie werd ingezonden door de landbouwende eigenaren van eene vroeger zeer schoone en voordeelige plantage:

«De waterloozing is zeer verzuimd, de publieke weg is dikwijls in «slechten staat, de cultivatie, bestaande voornamelijk in Bananen, «waarvan wij leven, is in eenen bedroevenden toestand. Wij hebben «hierover herhaalde malen onze mede-eigenaren onderhouden, maar «zonder uitwerking, en hun gedrag is zoo wederstrevend en wederspan-«nig geweest, dat, ten zij maatregelen bij wet worden vastgesteld, ten «einde een ieder te dwingen eene maandlijksche som bij te dragen, of in

«plaats daarvan, zijn aandeel in arbeid tot nut der plantage te verrigten, «deze spoedig geheel verlaten zal worden.»

De akte van 1856—57, tot beter beheer en regeling van dorpen en plantages in onverdeelden eigendom (daar waar de landbevolking daarvan gebruik gemaakt heeft), en de kortelings in de meest bevolkte gedeelten der kolonie daargestelde inrigtingen tot kostelooze aflevering van geneesmiddelen, hebben reeds evenzeer een heilzamen invloed uitgeoefend; en ik neem de vrijheid, de Regering opmerkzaam te maken dat het noodzakelijk is hierop hare bijzondere aandacht te vestigen, en met deze pogingen voort te gaan tot verbetering van dat belangrijke gedeelte der gemeente, hetwelk de bevolking onzer dorpen uitmaakt, en dat, zoo als men met veel reden vreest, sterk door den dood vermindert, zonder dat, *tot slechts kort geleden*, eenige juiste aanteekening gehouden is van haren toestand.

Maderanen. — Van de 10,625 immigranten van Madera, daaronder begrepen 580 van de *Kaapverdische eilanden*, zijn er 1376 in den kleinhandel tegen 814 van alle andere geboorte of herkomst, welke zich daarmede bezig houden; 2,161 mannen, 1,644 vrouwen, 333 jongens, en 296 meisjes, zijn bij den landbouw werkzaam. In totaal zijn van dit volk 3,568 in Georgetown en Nieuw-Amsterdam, 7,782, voornamelijk winkeliers enz. over het geheele land en 5,275 op suiker- en andere plantages.

Oost Indiërs. — De Indische en Chinesche immigranten bedragen 14,802, namelijk 10,385 mannen, 2,484 vrouwen, 1,108 jongens en 825 meisjes, hiervan zijn slechts 51 mannen, 35 vrouwen, 685 jongens en 549 meisjes zonder vasten of opgegeven arbeid. Slechts zes van dit volk zijn kleine landeigenaren, 19 pachters, 169 leven in de steden, 43 in de dorpen, 14,440 op suikerplantages en 105 op andere eigendommen. Dit volk verschilt zeer van de overige soorten onzer bevolking en plaatsen slechts zeer weinig hunner overgespaarde penningen in den grond of in kleinhandel, maar zijn de voornaamste geldbeleggers in de spaarbanken. Op den 31 December 1857 stonden er van 1,067 koelies 89,817 dollars, terwijl het bedrag van het door 1,239 inboorlingen, Afrikanen enz. belegde, 94,720 dollars beliep.

Aankomsten. — Gedurende het jaar 1857 was het aantal in de kolonie aangekomen personen 3,551, waarvan 830 passagiers van Engeland en andere plaatsen, 343 immigranten van Madera, en 2378 immigranten van Indië, terwijl het aantal hetwelk op kosten der kolonie naar Indië werd teruggezonden 625 bedroeg.

Sterfgevallen. — De in 1857 aangegeven sterfgevallen waren die van 7 Europeanen, 4888 inboorlingen, West-Indische eilanders en Afrikanen, 184 Maderanen en 630 Koelies, bedragende in totaal 5,709.

Geboorten. — De geboorten gedurende hetzelfde jaar waren 1,584 inboorlingen, 106 Maderanen, en 100 Oost-Indiërs, dat is 1,790 totaal.

De *Uitvoer* van de kolonie in 1857, was 58,768 vaten suiker, 26,734 puncheons rum en 7,105 vaten melassen, behalve timmerhout, houtskool enz. enz.

Wanneer men de uitkomsten dezer registratie met de volkstelling van 1851 vergelijkt, dan valt in het oog, dat hier eene vermindering in bevolking bestaat van 931 Europeanen, 20,432 inboorlingen, negers van de West-Indische eilanden en Afrikanen, en eene vermeerdering van 2,702 Maderanen en 7,092 Oost-Indiërs of Koelies, latende eene totale vermindering van 11,569.

Ten einde deze vermindering te verklaren, geloof ik, dat het niet tegen te spreken is, dat gedurende de laatste jaren slechts weinig Europeanen in de kolonie gekomen zijn, bij vergelijking met vroeger, en dat een aanzienlijk getal dezelve verlaten hebben, zijnde hunne plaatsen of betrekkingen nu voor een groot gedeelte vervuld door de inboorlingen van Britsch-Guiana of de West-Indische eilanden.

Maar de vermindering van de andere klassen van inwoners, is niet zoo gemakkelijk en voldoende te verklaren; velen van hen die sedert 1841 van de West-Indische eilanden kwamen (en de meerderheid waarvan mannen waren), zijn ongetwijfeld naar hun land terug gekeerd, en volgens den natuurlijken loop van zaken, is een groot aantal van de oude Kreolen en de meeste der oude Afrikanen afgestorven, zoo als te verwachten was, wanneer men in aanmerking neemt, dat de jongste Afrikanen, meer dan vijftig jaren geleden, herwaarts gebragt werden. Echter blijft er een aanzienelijk te kort; en ik vrees, dat wij gedwongen zijn te erkennen, dat onze inlandsche bevolking niet vermeerdert, zoo als zij behoorde te doen, en dat er ongemeen groote sterfte onder de jonge kinderen plaats heeft, de oorzaken waarvan men zegt, dat voornamelijk zijn krampen, stuipen, gevatte koude, verzwakking enz.

Het is vreemd, dat die groote sterfte onder de kinderen in vele andere gedeelten der West-Indiën schijnt te heerschen, en in Antigua en St. Vincent, is dit onder de aandacht der plaatselijke Regeringen gebragt,

met het doel om daardoor maatregelen ter verbetering uit te lokken.

Ik neem dus de vrijheid om het achtbare Hof van policie opmerkzaam te maken op het nut van wijzigingen, te brengen in het tegenwoordige stelsel van registratie der geboorte en sterfte in deze koloniën, zoodat de meest juiste opgaven hieromtrent mogen verkregen worden, en opdat maatregelen kunnen worden genomen tegen de oorzaken dezer vermindering van bevolking, welke, indien deze ten volle bestaat zoo als de Tabellen aanwijzen, op dezelfde wijze voortgaande, gevolgen voor de kolonie hebben moet, welke door niemand te voorzien zijn.

Ik heb de eer te zijn,

Uwer Excellentie onderdanige dienaar,

J. BRUMMEL,

Registrateur-Generaal van bevolking en eigendom in Britsch-Guiana.

